

Skolematens Venner
Postboks 888 Sentrum
0104 OSLO

Til Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
NO-0032 Oslo
postmottak@kd.dep.no

Deres ref. 13/5790

HØRING OM ENDRING I OPPLÆRINGSLOVEN OG PRIVATSKOLELOVEN ANG. PLIKT TIL Å TILBY GRATIS FRUKT OG GRØNNSAKER

Ordningen med gratis frukt og grønnsaker til alle elever på skoler med ungdomstrinn er godt etablert og har vist seg å ha positiv effekt på elevenes matvaner. Best er effekten for elever som har de dårligste sosioøkonomiske forutsetningene. Her er nedgangen i antall tilfeller av brusdriking og snacksspising nærmere femti prosent. (1)
Frukt som er gratis og tilgjengelig på skolen, gjør en forskjell!

Å oppheve plikten til å tilby gratis frukt og grønnsaker og samtidig fjerne finansieringen av denne ordningen, vil bety større ulikheter i inntak av frukt og grønt. Det representerer en endring i kostvanene som går i feil retning og vil øke de sosiale forskjellene. Det vil være et tilbakeskritt både for folkehelsen og for læringsmiljøet i ungdomsskolen.

Det er mange utfordringer i norsk skole. En av dem er at skolen ikke gir tilfredsstillende rammer for læring, så lenge sunn mat ikke gjøres tilgjengelig på alle skoler. Det er en kjensgjerning at cirka 30 prosent av ungdomsskoleelevene ikke har matpakke. Dette bekreftes i Helsedirektoratets kartlegging i 2013. Elever som møter på skolen uten matpakke, har krav på å få et tilbud om mat. De får ikke sine grunnleggende behov for mat og drikke dekket, slik praksis er på mange skoler i dag. Hvordan skal de da kunne delta i en kvalitetsheving i skolen?

Norsk skole, i første rekke ungdomsskolen, har behov for strukturelle endringer i form av et fast mattilbud til elevene. Med et organisert, felles måltid på plass, kan skolene og lærerne nettopp fokusere på sine hovedoppgaver og få mer igjen for undervisningen. Elever som spiser sammen daglig, opplever et naturlig fellesskap som gir mindre friksjon, mindre konflikt og mindre mobbing. Et næringsrikt lunsjmåltid gir også de nødvendige forutsetningene for å fungere i klassen, delta i fysiske aktiviteter og holde konsentrasjonen i timene mot slutten av dagen. Det gir mer ro og bedre læremiljø. Dette er erfaringer også norske skoler har gjort. (2)

Skolematens Venner frykter at skoleeierne og foreldrenes valgfrihet vil gå utover de som trenger det mest. Et scenario med læring uten næring er det vanskelig å tro på. Å gi kommunene en handlefrihet som går ut over folkehelsen og rammer de svakeste er dårlig helsepolitikk og dårlig skolepolitikk. Det er først når skolen mobiliserer ressursene hos de svakeste, at vi har vi muligheter til å lykkes med å heve nivået og få en bedre skole.

Å satse på lærerne er bra, men ingen lærer, uansett utdanning, kan få gode resultater hos elever som ikke har spist. Som samfunn må vi være beredt på å investere i gode rammer for læring samtidig som det satses på utdanning og videreutdanning for lærerne.

Stiftelsen Skolematens Venner har en målsetting om at alle elever i grunnskolen skal få et ernæringsmessig riktig og offentlig betalt måltid i skolen hver dag. Vi ser på gratis skolefrukt som et første trinn på veien, og mener dagens ordning snarest mulig bør utvides til å gjelde hele grunnskolen.

Med vennlig hilsen
Skolematens Venner

Kathrine Kleveland
styreleder

Unn Karin Olsen
daglig leder

Noter:

(1)

<http://www.forskning.no/artikler/2013/januar/346361>

(2)

Hovedgården ungdomsskole i Asker er ett av flere eksempler på skoler som får gode resultater med skolemåltid. Se omtale i [Budstikka](#). Sitat fra rektor Mona Pünther (fra e-post 2. des. 2013): "Jeg har selv i mange år erfart hva et skolemåltid midt på dagen kan gjøre for elevene: hyggeligere atmosfære på skolen, mindre adferdsproblemer, mindre mobbing og ikke minst: bedre konsentrasjon i undervisningstimene som igjen fører til bedre faglige resultater."